

Raivo Aeg
Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie 20.10.2020 nr 8-1/6208

Meie 01.12.2020 nr 1-12/1978-2

Autoriõiguse seaduse muutmise seadus (autoriõiguse direktiivide ülevõtmine)

Kultuuriministeerium kooskõlastab autoriõiguse seaduse muutmise seaduse (autoriõiguse direktiivide ülevõtmine) eelnõu järgmiste märkustega.

1. Eelnõu punktidega 11 ja 13 täpsustatakse autoriõiguse seaduse §-i 19, mis reguleerib teose vaba kasutamist teaduslikel, hariduslikel, informatsioonilistel ja õigusemõistmise eesmärkidel. Tegemist on n-õ hariduserandiga, mille kasutamisel eelnõuga kitsendatakse (uus § 19 lg 1 p 3¹ – lubatud on õiguspäraselt avaldatud teose digitaalkujul reprodutseerimine ja üldsusele suunamine üksnes illustreerimise eesmärgil ning tingimusel, et selline kasutamine toimub mitteäri eesmärgil, haridusasutuse vastutusel, tema ruumides või muus asukohas või turvalises elektroonilises keskkonnas, kuhu on juurdepääs üksnes haridusasutuse õpilasel või üliõpilasel ja õppepersonalil).

Palume kaaluda viidatud sätte muutmist selliselt, et vastavat õigust saaksid kasutada ka kultuuripärandiasutused (muuseumid, raamatukogud, arhiivid). Rahvaraamatukogu seaduse § 2 lõike 1 kohaselt on rahvaraamatukogu eesmärk tagada elanikele vaba ja piiramatult juurdepääs informatsioonile, teadmistele, inimõtte saavutustele ning kultuurile, toetada elukestvat õppimist ja enesetäiendamist. Muuseumiseaduse § 2 lõike 1 kohaselt on muuseum ühiskonna ja selle arengu teenistuses alaliselt tegutsev kultuuri- ja haridusasutus, mis ei taotle majanduslikku kasumit; mis on üldsusele avatud ja mille ülesanne on koguda, säilitada, uurida ning vahendada inimese ja tema elukeskkonnaga seotud vaimset ja materiaalselt kultuuripärandit hariduslikel, teaduslikel ja elamuslikel eesmärkidel. Muuseum arvestab oma ülesannete täitmisel muu hulgas laste ja puuetega inimeste vajadusi.

2. Eelnõu punktiga 15 täiendatakse autoriõiguse seadust teksti- ja andmekaeve regulatsiooniga. Seni on teksti- ja andmekaeve regulatsioon sätestatud üldsõnaliselt autoriõiguse seaduse § 19 punktis 3¹, mis tunnustatakse eelnõuga kehtetuks.

Kultuuriministeeriumi hinnangul tuleks täpsustada teksti- ja andmekaeve ulatust, vastasel juhul kopeerib teadusasutus täies mahus säilitamiskohustust omava asutuse digitaalarhiivi. Samuti peaks ulatusliku mahuga andmekaevet tegema säilitavas asutuses. Täpsustama peaks, kes tasub andmekaeve koopiategemise kulud.

Uue § 19¹ lõike 2 kohaselt tagatakse teosest § 19¹ lõike 1 kohaselt tehtud koopiategemise säilitamisel nõuetekohane turvalisus ning neid võib säilitada teadusuuringute, sh nende tulemuste kontrollimiseks. Palume täpsustada, kas näiteks ülikooli raamatukogu peab selle nõuetekohase turvalisuse tagama. Kui pannakse teadusasutusele koopia säilituskohustus, siis peaks vastav

asutus esitama koopia soovi korral säilitamise tagamiseks ka nii säilitustingimuste kirjelduse kui ka säilitamise halduskulude mahu ja ressursi olemasolu kinnituse, nii nagu nõutakse seda praegu kõigilt digisäilitamise asutustelt (Eesti Rahvusraamatukogu, Eesti Rahvusringhääling, Rahvusrhiiv).

3. Eelnõu punktiga 26 täiendatakse autoriõiguse seaduse VII peatükki 3. ja 4. jaoga ning reguleeritakse kaubanduskäibest väljas oleva õiguste objektiga seonduvat. Uue sätte (§ 57² lg 3) kohaselt eeldatakse, et õiguste objekt, mis on loodud enne 1970. aastat, ei ole enam kaubanduskäibes, kui ei esine seda välistavaid ilmseid asjaolusid.

Kultuuriministeerium leiab, et selle sätte juures võiks eri teoseliikide puhul läheneda erinevalt. Samuti võib kaaluda teatud teoseliikide puhul n-õ liikuva ajaühiku kasutamist. Näiteks jadaväljaannete kohta (määramata lõpuga pidevväljaanne, mis ilmub järgnevate eraldi numbrite või osadena, mis tavaliselt kannavad järjenumbrit; sinna hulka kuuluvad ajalehed, ajakirjad, aastaraamatud, uurimuste ja toimetiste seeriad, perioodiliselt ilmuvad statistikakogumikud, monograafiasarjad jms; jadaväljaanded ei ole mitmeosalised teosed, millele on kavandatud ilmumise lõpp) võiks olla sätestatud periood 1991. a.

Mis puutub perioodikasse, siis jääks suur hulk vähem kui 50 aastat vana perioodikat, mida pole kaubanduskäibes, uue mehhanismi alusel kasutamisest välja ja paneks kultuuripärandiasutusele ebaproportsionaalselt ressursimahuka kohustuse teha vajalikud mõistlikud pingutused teose üldsusele kättesaadavuse tuvastamiseks. Seega perioodiliste väljaannete ja ka seletuskirjas välja toodud teoste kohta – väikesemahulised info- ja reklaamlehed, näituste kataloogid, ürituste kavad, plakatid jm, reklaamväljaanded ja tootekataloogid, telefonikataloogid, sõiduplaanid, sein-, laua-, tasku- jm kalendrid, eksliibrised, pisitrükised (nt plakatid ja lendlehed) – võiks olla sel juhul eraldi regulatsioon.

Eraldi küsimus puudutab kujutava kunsti teoseid (ainueksemplare), mis kuuluvad kultuuripärandiasutuse kogusse. Kultuuriministeerium soovib koos Justiitsministeeriumiga arutada teemat kunstnike esindajatega, et leida parim lahendus – kas välistada kunstiteosed, lisada n-õ jooksev ajaühik, mis oleks pikem kui 50 aastat, kehtestada põhjalikum taustauuringu nõue või minna edasi eelnõu regulatsiooniga.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tõnis Lukas
minister

Ülle Talihärm 628 2244, ulle.taliharm@kul.ee
Maria-Kristiina Soomre 628 2242, maria-kristiina.soomre@kul.ee
Siiri Pelisaar 628 2225, siiri.pelisaar@kul.ee